

Sociálne a národné aspekty česko-slovenských vzťahov v tvorbe Mila Urbana

RADOSLAV RAFFAJ

Vznik prvej Československej republiky v roku 1918 predstavuje v živote Čechov a Slovákov výrazný spoločenský a politický medzník, ktorý na niekoľko desaťročí spečatil osudy oboch národov v spoločnom štáte. Napriek tomu, že historický výklad tohto obdobia je ovplyvnený mnohými ideologicko-politickými interpretáciami, respektíve dezinterpretáciami, pre náš záujem je dôležitý najmä obraz o prvej Československej republike, ktorý sa zachoval v dejinách národných literatúr. Obzrúc sa do slovenskej literárnej historiografie, môžeme konštatovať, že z tematického hľadiska v našej spisbe absentuje markantnejší a systematickejší pohľad na túto československú etapu s jej kultúrnou, spoločenskou, politickou a v neposlednom rade aj medziľudskou dimenziou. Napriek tomu v nej možno vystopovať aspoň elementárne tematické línie nášho problému, konkrétne v románe *Hmly na úsvite* (1930) prozaika Mila Urbana. Autor sa tu pokúsil zachytiť premeny poprevratového Slovenska v nastupujúcich spoločenských a politických podmienkach, pričom sa nevyhol vzťahu Čechov a Slovákov v novom štátnom zriadení. Vznik demokratickej Československej republiky, rozmáhajúce sa dosadzovanie českého štátneho aparátu, prenikanie kapitálu na slovenskú dedinu. Porevolučná eufória sľubujúca lepší život verzus sklamanie z vysnívaných a nenaplnených ideálov. Tu niekde sa začína tematická inšpirácia *Hmly na úsvite*. Autorom načrtnutý komplikovaný obraz povojnových vzťahov v rámci jednotného Československa zapadá do jeho zámeru konfrontovať jednoduchého človeka s novými pomermi a problémami. Úsilie o zachytenie povojnovej reality je tak v prvom kroku spojené s narúšaním svetonázorovej koncepcie obyčajného slovenského sedliaka.

Urban využíva širokú škálu deštrukčných impulzov z bezprostrednej reality, ktoré nabúravadajú iracionálne predstavy jednoduchého človeka. Jedným z nich je pád vysnívaného a rozprávkovo interpretovaného pohľadu slovenského sedliaka o veľkom a nekonečnom bratstve s českým národom. Gradácie napätia v česko-slovenských vzťahoch autor dosahuje jednoznačným preferenčným modelovaním politickej a spoločenskej skutočnosti z pohľadu prostého naivného človeka. Urban sa zamerával na vertikálny posun na osi česko-slovenských vzťahov, ktorých kolízny charakter prehlbuje národné a sociálne aspekty tejto interakcie. Toto všetko sa v epickom priestore realizuje už z uvedenej pozície a perspektívy slovenského dedinského človeka, ktorého vedomie je poznačené naivitou a dezorientovanosťou v nových

podmienkach. Vstupné rámce románu *Hmly na úsvite* svojím rozprávkovým motívom evokujú šťastný a bezstarostný časopriestor v práve vzniknutej republike. Motív rozprávky ako tendenčného priestoru iracionálneho šťastia, fantázie a víťazstva dobra nad zlom v skutočnosti využil Urban na potvrdenie detského pohľadu sedliaka na svet. V takýchto kresbách psychickej dispozície sa prejavuje aj pozitívne prijatie Čechov slovenským dedinským kolektívom.

Nepočuli tu dosiaľ o Čechoch; nevedeli ani, že taký národ jestvuje na svete. [...] Slovo „bratia“ odznevšie kdesi ďaleko, zachytilo ich: bola v ňom sila opory, vedomie moci. Hľa, synovia inej zeme, blízki krvou i myšlienkami, hľa bratia, ktorí im prišli pomáhať! [...] Stará Praha zmenila sa v zlaté, rozprávkové mesto bez páry na zemeguli, v mesto preťaté potokmi flekovského piva, nad ktorými klenuly sa mosty z teplých párkov a ulice vydláždzené boly pražskou šunkou.
(URBAN 1930: 18–19)

Urban svoje románové postavy zbavuje racionálnych a pragmaticky motivovaných úvah a momentov. Okresáva ich až do roviny figúrok premýšľajúcich a konajúcich často detinsky, groteskne a komicky. Prozaikom rozvíjaná metóda koncipovania postáv v podobe ich psychickej a racionálnej redukcie smeruje k elementárnej funkcii úvodnej kompozičnej jednotky románu. V zhode s autorským zámerom sleduje prvá kapitola s názvom „Život – biely kôň“ postupné rozbitie zidealizovaných rozprávkových predstáv a ilúzií, v ktorých žil poprevratový sedliak. Na počiatku zdanlivo bezstarostný časopriestor vstupuje do kontrastu s realitou nepoznaných problémov a existenčných skúseností. V dôsledku nových politicko-spoločenských udalostí dochádza k vyprchaniu povojnovej eufórie a nastáva pocit sklamaní. Dedinčanmi vyprojektované ideály a sny o duchovnom bratstve Slovákov a Čechov, bezodnej vzájomnej pomoci, rovnosti a spolupráci narážajú na konkrétne spoločensko-politické a kultúrno-náboženské rozdiely.

Ako prvý taký veľký príval na politickej ploche zjavil sa spor medzi Slovákami a Čechmi. [...] Písalo sa, rečnilo, roznášaly sa staré heslá, prorockvá a podobenstvá, ktoré hodily do prachu nenávisť rozprávku o bratstve, o pomoci. „Vyžierat' nás prišli!“... ozvalo sa heslo nenávisť. [...] Česi boli na vine všetkému [...]
(TAMŽE: 34–35)

Rozklad česko-slovenskej identity a rozduchavanie národnostných pahrieb reflektuje Urban na dvoch úrovniach: v rovine mikrosveta a v rovine makrosveta. Mikrosvet reprezentuje uzatvorený dedinský kolektív so svojím bezprostredným vzťahom k českému učiteľovi Pařízkovi, českým financom a úradníkom. Makrosvet predstavuje štátotvorný politický aparát a ideologický boj medzi jednotlivými národnostnými stranami. Vo všeobecnosti však „postavy zo sféry politickej, na rozdiel od Ráztočanov, sú väčšinou určené a dané jednorozmerne. Nie sú zapojené do vzťahov dediny, do vzťahov k prírode, do systému hodnôt, ktoré reprezentuje zvyk, tradícia

i symbolika dedinského života, nie sú zapojené osudovo, ale len „účelovo“ (NOGE 1983: 223). A podľa toho i konajú.

Prvý impulz, ktorý zneistí dedinský kolektív vo vzťahu k českému spoločenstvu, vyrastá z náboženského rozdielu. Českí bratia bez vyznania sa ocitajú vo svetonázorovej opozícii voči konzervatívne a kresťansky formovanému vedomiu Ráztok. Teda Česi ako individuality vybočujúce z tradičnej religiozity, ako mikrosocieta, ktorá je v dôsledku svojej subjektívnej odlišnosti spoločensky vyselektovaná z dedinského kolektívu. Z hľadiska psychologickkej analýzy možno v literárnych obrazoch negatívneho prístupu Ráztok k náboženskej „inakosti“ vnímať intuitívny strach. Ten je výsledkom iracionálnej determinovanosti človeka uzatvoreným, konvenčným prostredím. Nový podnet a impulz sa potom automaticky spája s vycítením ohrozenia, akýmsi až živočíšnym „zavetrením“ nebezpečenstva.

Bez vyznania... bez vyznania... rozt'ahovali ľudia divné slovo medzi sebou. [...] Škrela ich, urážalo, že medzi nimi je ktosi iný než oni, ktosi, čo nedbá na ich odveké zvyky a azda sa im vysmieva v duchu.
(URBAN 1930: 29–30)

Religiozitu ako primárnu oblasť nastupujúcich rozporov v česko-slovenských vzťahoch Urban zvolil cielene. Svetonázorová koncepcia románových postáv sa stáva východiskom ďalšej selekcie. Až na platforme náboženskej diferenciacie dochádza v dedinskom kolektíve k sociálnej a predovšetkým národnej stratifikácii a vyčleneniu českého spoločenstva.

Sociálny aspekt narušených česko-slovenských vzťahov je literárne zakódovaný do obrazov rozrastajúceho sa českého štátneho aparátu a preferencie českého úradníctva v ňom. Urban načrtnutý pohľad opäť modeluje zo subjektívnej perspektívy slovenského človeka, pre ktorého je táto individuálna interpretácia reality objektívnou skutočnosťou. Aspektom sociálnosti v česko-slovenskej otázke prozaik sleduje niekoľko ideových rovín. Preexponovaná kritika českého štátneho aparátu dedinským kolektívom pôsobí na prvý pohľad antibohemisticky a nacionálne. V skutočnosti však Milo Urban nasycuje historické kliše o „utrpení a ubiedenosti“ slovenského národa, aby ho v neskorších kapitolách románu rozbil a odsentimentalizoval. Sociálny princíp autor zámerné redukuje, cez optiku sedliaka modeluje krivdy popáchané českými bratmi na Slovákoch. „Slovo ‚Česi‘ spájalo v sebe všetky nezdary, všetky krivdy a bolesti“ (TAMŽE: 42).

Pri literárnej reflexii česko-slovenských sporov autor nezotrváva iba v rovine verbálneho napätia, ale transformuje ho do konania románových postáv. Dedinský mikrosvet realizuje svoje činy živelne, nespútane a bez opory v racionálne východiská. Vo fabulačnej zložke diela sa potom stretávame s demonštratívnym vyhostením učiteľa Pařízka dedinským kolektívom, odmietnutím farára Sýkoru zosobašit' Čecha Beránka s mladou Belankou, česko-slovenským sporom na ich

svadbe a podobne. Charakterom svojho konania vstupuje mikrosvet do opozície premysleného a pragmatického priestoru makrosveta, ktorý zdeformované národné a sociálne aspekty česko-slovenských vzťahov utilitárne a situačne využíva. Komplikovanosť vzťahov ako dôsledok naivnej a obmedzenej percepcie povojnovej reality slovenským sedliakom je zakódovaná nielen do česko-slovenskej otázky. Ako uvádza literárny kritik Andrej Mráz, „slovenský sedliak chápal národné oslobodenie svojím spôsobom a od nových pomerov očakával uskutočnenie všetkých svojich maximalistických nárokov“ (MRÁZ 1984: 131). Urban degradované česko-slovenské vzťahy neizoluje, ale reflektuje ich v širšom spoločenskom kontexte. Spája ich a prelína cez ďalšie poprevratové javy, ktoré formujú ráztocký mikrosvet a jeho postavy. Prenikanie kapitálu do slovenskej dediny a úsilie jej obyvateľov o už spomínané uspokojenie maximalistických nárokov naráža na komplex štátnych predpisov, nariadení a prípadných sankcií. Nevyhnutné torzo stanovených regulátorov verzus detinská predstava sedliaka o slobode. A opäť je na vine český byrokratický aparát, ktorý konfiškujú a deložuje.

Na základe uvedeného môžeme konštatovať, že Urban do sociálneho aspektu česko-slovenských vzťahov implantoval kontrast reality a ireality. Reálnym, skutočným je priestor regulátorov spoločenského života a nadzmyslovým sa stávajú sedliakove predstavy o rýchlom a bezpracnom zbohatnutí v slobodnej krajine. Rozprávko-fantastické vízie slovenského človeka tak stroskotávajú na realnosti predpisov českého štátneho aparátu. Sociálny aspekt je postulovaný ako kolízia individuálneho, až pudového úsilia jedinca po majetku a všeobecne platných nariadení obmedzujúcich túto snahu. Diferenciácia v podobe slovenský človek a český zákon teda neobsahuje len aspekt národnostný, ale i princíp sociálny. Ten v epickom priestore kontrahuje k dvom územným bodom sujetu, ktoré sú z hodnotiacej perspektívy sedliaka vo vzťahu opozície. Rámcové postavenie českej Prahy a slovenských Ráztoč ako národnostne a sociálne kontrastných miest prechádza z pohľadu Urbanovej ideovo-filozofickej koncepcie procesom zmeny a vývinu. Vstupné predstavy slovenského človeka o rozprávkovosti Prahy na jednej strane a obraze chudobných ráztockých chalúp na strane druhej tendujú ku gradácii sociálneho aspektu v česko-slovenských vzťahoch. Obrazy dvoch diferencovaných svetov autor prehľbuje, podobne ako pri spomínanom probléme zákona verzus individuality, na princípe kontrastu ireality a reality. Prvý z nich reprezentuje zmýtizovaný pohľad slovenského človeka na rozprávkovú Prahu, ktorá svojím sociálnym aspektom predstavuje priestor životnej bezstarostnosti a bezproblémovosti. Obraz Ráztoč na druhej strane, koncipovaný cez optiku dedinského kolektívu, charakterizuje existenčná vyprahnutosť, nemennosť životných podmienok, deziluzívnosť a rezignácia. Determináciu románových postáv týmito atribútmi sa rozhodol Milo Urban riešiť svojskou koncepciou. Tak, ako v úvodných častiach literárneho textu

potreboval zvýrazniť dezorientáciu slovenského človeka v nových podmienkach nabúraním jeho predstáv, rovnakým spôsobom deštruuje i pocit jeho sociálnej frustrácie a nenaplnenosti. Prozaik tento rozklad realizuje metódou fabulačného umiestnenia reprezentatívnych ráztockých postáv do veľkomestského priestoru Prahy. Konfrontácia sociálneho prostredia českej metropoly a slovenskej dediny je koncipovaná na báze skutočnosti a bezprostrednej reality. Urban teda vysielal románové postavy do rozprávkového a zidealizovaného sveta, aby sa vlastnou skúsenosťou presvedčili o objektívnych pomeroch.

Vychádzajúc z autorovej koncepcie môžeme konštatovať, že jeho schéma sociálneho uvedomovania postáv vzniká krížením už uvedenej reality a ireality. Vo vstupných častiach *Hmiel na úsvite* sa z povojnovej reality rodia imaginárne a fantastické predstavy slovenského človeka. Tieto sa vo vývine románu postupne rozkladajú novou realitou a ich pozitívny charakter sa premení na existenčnú bezvýchodiskovosť. K jej deštrukcii dochádza prostredníctvom ďalšej reality, ktorá sa vzťahuje k pražskému prostrediu. Okolo sínusoidy objektívnej skutočnosti a jej subjektívnej interpretácie slovenským sedliakom teda Urban rozvinul fabulačnú zložku diela. Ideové a filozofické vypointovanie románu, ktorého súčasťou je i harmonizácia česko-slovenských vzťahov, realizuje prozaik práve v pražskom priestore, mimo domov.

Societa veľkomesta sa netradične stáva zdrojom sociálneho poznania a prehĺbenia sociálneho sebauvedomenia. Je to kvalitatívne nový medzník chápania mestského prostredia v slovenskej medzivojnovej literatúre. Urban pri literárnej reflexii sociálneho priestoru Prahy abstrahuje až na dno jej spoločenského života, aby zvýraznil sociálnu stratifikáciu vo vzťahoch vysokej vrstvy a okrajovej periférie. Zvolená metóda kumulácie sociálnych kontrastov prispieva k stupňovaniu ideového zamerania románu. Veľkomesto sa pre ráztocké postavy nestáva exotickým miestom, o výnimočnosti ktorého počuli v Ráztockách od českých žandárov. Praha sa ich príchodom nezmenila na zlaté, rozprávkové mesto, ale zostala priestorom boja o prežitie (ďalšia autorova konfrontácia: rozprávkovosť – realita). Sociálny aspekt je v Urbanovej koncepcii úzko spätý s otázkou morálky človeka. Nie je teda možné interpretovať ho izolovane, ale v súčinnosti s mravnou podstatou, ktorá ho formuje. Determinácia ľudskej osobnosti negatívnymi sociálnymi javmi sa transformuje do jeho konania, čo sa v románe prejavuje v pražskom i ráztockom svete. Autor síce poskytuje analytickejší pohľad do veľkomestskej spoločnosti a jej situačnej morálky, napriek tomu ani slovenská dedina nezostáva morálne bezúhonná. Urban narúša a odsentimentalizováva kliše o etickej čistote dedinského kolektívu, ktorý sa snaží zbaviť českej society bez racionálnejších dôvodov a ilegálne získava majetky. Paralelnosť morálneho princípu, ktorý je ovplyvnený negatívnou sociálnou determináciou, je prítomná v reflexii českého i slovenského spoločenstva. V ich pozadí stojí „zahmlená“ otázka

etického systému, ktorý umožňuje existenciu napnutých sociálnych vzťahov a výraznej spoločenskej selekcie.

V načrtnutých ideových súradniciach Urban prekonáva národnostnú diferenciáciu a kontrahuje k univerzalizmu a globálnosti. Tematizácia česko-slovenských vzťahov, ktorú prozaik rozohral v úvodných častiach románu, sa eliminuje, respektíve transformuje do všeľudskej a nadnárodnej problematiky. Toto tvrdenie môžeme podložiť pohľadom sociálne prebudenej ráztockej postavy Juraja Sedmíka. „Mal znova len príležitosť vidieť, že nielen v Prahe, nielen v jeho vlasti, ale na celom svete dejú sa veci, ktoré by sa nemaly diať“ (URBAN 1930: 460). V súlade s pôvodným charakterovým ustrojením Sedmíka očakávané východisko z komplikovanej spoločenskej situácie poskytuje revolúcia (vyrastajúca zo sociálne-morálneho a nie politického základu). Racionálne a materiálne uchopenie riešenia v podobe vzbury Urban nasmeroval do iracionálneho vyprojektovania skutočnosti. To prichádza po páde betónovej stavby pražského obchodného domu na Spálenej ulici, ktorého súčasťou je i zasypaný Juraj Sedmík. V symbolickom oblúku možno v najvšeobecnejšom význame vnímať kataklizmu zosypania budovy ako pád „chorého spoločenského poriadku“, ktorý je nevyhnutný na zásadný prerod. Národnostný aspekt českej a slovenskej society sa vo fabulačnej zložke stmeluje podobným osudovým indikátorom.

Paralelný motív katarzie využil Urban aj pri vnútornej očiste slovenského spoločenstva. Zatiaľ čo vo veľkomeste použil rekvizity „umelého“ sveta, betónu, v Ráztokách je prostriedkom katarzie prírodný živel, povodeň. Povodeň je v biblickej tradícii symbolom nového začiatku, prostredníctvom ktorého sa svet očistil od starých hriechov. Tento princíp prozaik uplatnil aj v samotnom románe, pretože v dôsledku zatopenia sa Ráztoky prebúdzajú k aktivite. V psychologickvej rovine je prírodná katastrofa generalizujúcim prostriedkom dediny, ktorá sa intuitívne integruje v čase ohrozenia. Determinovaná vonkajším negatívnym javom koná kolektívne, rovnako ako v predchádzajúcom románe *Živý bič* (1927).

Nielen fabulačne, ale i filozoficky sa kruh románu uzatvára. Konštituuje sa nová svetonázorová koncepcia života Urbanovho človeka. K jej vyvrcholeniu dochádza v pasážach diela, v ktorých je Sedmík zasypaný pod troskami obchodného domu. Ocítá sa v stave sna, respektíve akéhosi polovedomia. Dejovo je priestor Jurajovho čakania na záchranu vyplnený dialógom odohrávajúcim sa na rozhraní racionálneho a snového sveta. Do fabulačnej roviny vstupuje postava nadprirodzeného pocestného, v ktorom napriek jeho anonymite možno vyčítať alúziu na osobu Ježiša Krista a jeho poslanstvo. Sedmík, v snahe dopátrať sa koreňov nespravodlivého spoločenského poriadku, nadobúda „definitívne riešenie všetkých nahromadených, zobrazených a koniec koncov v románe i ostro odsúdených rozporov a sociálnej

nespravodlivosti“ (NOGE 1983: 235). Jeho subjektívne poznanie spoločenského života, sprostredkované postavou Krista, sa prelína do roviny všeobecne platnej axiomy univerzálneho charakteru. Potreba skutočného obrodenia človeka v zmysle eticko-kresťanských ideálov sa premieta do názorovej štruktúry pocestného, ktorá je v podstate identická s náhľadom samotného autora. Cez postavu Krista dochádza k všeobecnému odsúdeniu túžby po bohatstve, ktorá je pudovo zakorenená v každom človeku a stojí na počiatku hriechu. Urbanov aspekt sociálnosti vyrastá z koreňa ľudskej chamtivosti vlastniť čo najviac, ktorá je charakteristická pre človeka z oboch svetov, teda pražského mestského i ráztockého vidieckeho prostredia.

Načrtnutá problematika poznania a riešenie spoločensko-sociálnych rozporov sa v tomto zlome presunula z reálnej spoločensko-politickej sféry do oblasti abstraktnej morálnosti a iracionálnej mravnosti. Východisko zo siete komplikovaných vzťahov a problémov (vrátane česko-slovenských sporov) tematizovaných v románe neposkytuje ich revolučné uchopenie. Jediné východisko Urban postuluje v návrate slovenského človeka do domova ako prvotný moment prerodenia človeka v jeho primárnom existenčnom prostredí. Preto je posledná časť románu s názvom „Návrat“ priestorovo znova zasadená do rodných Ráztoč. Samotný názov v sebe implikuje dve podoby návratu: fyzický, reálny príchod do dediny a metaforické napojenie so zemou, návratom k pôde a tradičným hodnotám. „Bolo treba vrátiť sa do Ráztoč, rozpáliť a oplodniť tú nevernú zem svojou vierou“ (TAMŽE: 584). Citát svojou intencnosťou zapadá do kontextu mýtizovania pôdy a poskytuje interpretačnú viacvýznamovosť. Vychádzajúc zo samotnej podstaty mýtizovania sa konotačnosť nezastavuje len pri potrebe pretvárania fyzickej, hmotnej zeme. Posúva sa do roviny abstraktnosti, v ktorej je zdôraznená spätosť ľudskej individuality a zeme, poskytujúcej človeku životodarné sily skrz transcendentného kresťanského Boha. V najvšeobecnejšom význame je uvedený literárny obraz výrazom Urbanovej osnovy Boh–človek–pôda, pričom posledné dva elementy predstavujú jednotu a komplementaritu.

Harmonizáciu česko-slovenských vzťahov v románe *Hmly na úsvite* teda prozaik riešil morálnou projekciou a koncepciou nového človeka ako predpokladu úspešnej generačnej výmeny pri tvorbe nového sveta. Koncepciou opierajúcou sa o tézu, že „len osobným mravným preporením a dôverovaním sebe samému možno vytvoriť znesiteľnejšiu skutočnosť“ (MATUŠKA 1969: 24), prítomnosť a morálne čistejšiu budúcnosť.

PRAMENE

URBAN, Milo. *Hmly na úsvite*. Praha: Družstevní práce, 1930

LITERATÚRA

MATUŠKA, Alexander. *Od včerajška k dnešku*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1969

Obraz dějin v české a slovenské literatuře. Edičně připravila Stanislava Fedrová. Praha, 2009. [online]. ©2009 <http://www.ucl.cas.cz/slk/?expand=/2008/sbornik>

MRÁZ, Alexander. „Milo Urban: Hmly na úsvite“. In *Slovenská literárna kritika* 4. Ed. Miloš TOMČÍK. Bratislava. Slovenský spisovateľ, 1984, s. 130–133

NOGE, Július. *Podoby realizmu v medzivojnovnej próze*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1983

RESUMÉ

Príspevok poskytuje analytický pohľad na problematiku tematizácie česko-slovenských vzťahov v románe *Hmly na úsvite* (1930) prozaika Míla Urbana. Na základe konfrontačného pôdorysu uvedeného diela (slovenský človek v novovzniknutej Československej republike) je príspevok zameraný na špecifiká národných a sociálnych aspektov česko-slovenskej interakcie. Koncipuje sa na primárnom princípe variability obyčajného človeka, ktorého povojnová eufória z veľkého bratstva v spoločnom štáte sa mení na dezilúziu a sklamanie. Referát si všíma široký komplex deštruktívnych impulzov, s ktorými je slovenský človek konfrontovaný v novej spoločenskej realite. Zároveň postuluje elementárne prvky a východiská Urbanovej koncepcie, ktorou prispieva k harmonizácii česko-slovenských rozporov.

SUMMARY

The representation of the Czecho-Slovak relations in the novel *Hmly na úsvite* (1930) by Slovak author Milo Urban is the main topic of the analysis here. The point of departure is taken from the confrontational scheme of the novel – the position of a Slovak in the new Czechoslovak republic – in order to create a basis for observing particular national and social aspects of the Czecho-Slovak interaction. The post-war euphoria of the simple man expecting equality and brotherhood in the united state gradually shifts into disillusion and disappointment, boosted by a number of destructive impulses resulting from the new social reality. At the same time, single elements and devices may be observed in the novel that take effect towards a harmonization of the Czecho-Slovak tension.